

Section 4. Economic aspects of growing, processing and storage of fruit and vegetable products

УДК 635.63:631.162

**ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ ШПАЛЕРНОГО
ОГІРКА ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАСТОСУВАННЯ РІЗНИХ ФОРМ АБСОРБЕНТУ В
УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ**

Тернавський А. Г., кандидат с.-г. наук

Щетина С. В., кандидат с.-г. наук

Кецкало В. В., кандидат с.-г. наук

Уманський національний університет садівництва

Огірок є однією з основних овочевих культур відкритого ґрунту. На сьогоднішній день необхідний об'єм його плодів не задовольняється у повній мірі. Для одержання високої товарної урожайності огірка з відкритого ґрунту необхідним є застосування шпалерної технології вирощування. Перевагами цієї технології є: можливість використання великої поверхні плодоношення, краще освітлення та прогрівання рослин, менша ураженість хворобами через краще прогрівання рослин та відсутність затримання вологи на габітусі, вища товарність плодів, значно легший процес догляду та збирання, вища рання урожайність та загальна продуктивність рослин.

Останніми десятиріччями в Україні спостерігається відчутна зміна клімату, яка супроводжується посушливістю і високими температурами влітку. Лісостеп України поступово перетворюється із зони нестійкого зволоження у зону недостатнього зволоження. Тому, впровадження штучного зрошення а також збереження та раціональне використання води впродовж періоду вегетації рослин є важливим питанням у технології вирощування будь-якої культури.

Застосування шпалерної технології вирощування огірка неможливе без впровадження ефективного краплинного зрошення. Проте, прісна вода та енергоресурси постійно зростають у ціні, тому треба відшукувати шляхи її економії та збереження. Сучасні ґрунтові абсорбенти сприяють раціональному використанню водних ресурсів. Завдяки їм зменшуються перепади вологості ґрунту за тривалої відсутності атмосферних опадів чи штучного зрошення. Абсорбенти здатні поглинати вологу, маса якої в 400–500 разів більша від їх маси. Цю вологу рослини можуть використовувати у критичні періоди для свого росту і розвитку. Великою перевагою ґрунтових суперабсорбентів є те, що за одноразового внесення вони можуть діяти в ґрунті протягом 4–6 років.

Дослідження були проведені на дослідному полі кафедри овочівництва Уманського національного університету садівництва упродовж 2019–2022 рр. за вирощування ранньостиглого гібрида закордонної селекції Беттіна розсадним способом. В якості абсорбенту було використано готовий гель компанії MaxiMargin та вологоутримуючі гранули компанії Dari Dar. Гель вносили згідно з рекомендаціями виробника на дно кожної лунки з розрахунку 4 г/рослину, а гранули – у зону майбутнього розміщення кореневої системи у нормі 0,5 г/рослину.

Економічну ефективність по кожному варіанту досліду розраховано згідно із загальноприйнятими методологічними та методичними підходами на основі технологічних карт вирощування. У кінцеві матеріально-грошові витрати було включено зарплату, доплату за додатково вирощену продукцію, повну оплату відпусток працівникам, вартість насіння огірка, вартість органічних та мінеральних добрив, засобів захисту рослин, витрати на краплинне зрошення. Також включено вартість гранул абсорбенту та готового гелю, а також оплату праці на їх внесення в ґрунт. Ціна реалізації плодів з кожного варіанту досліду відрізнялася, що пояснюється різним проходженням фенологічних фаз росту і розвитку рослин, а відтак різною величиною раннього урожаю та тривалості плодоношення рослин.

Таблиця 1. Розрахунок економічної ефективності вирощування огірка гібрида Беттіна залежно від різних форм абсорбенту

Показники	Без абсорбенту (контроль)	Гранули	Гель
Товарна врожайність, <i>т/га</i>	44,3	48,2	49,5
Середня ціна реалізації, <i>грн/т</i>	17100	18600	19200
Вартість усього врожаю, <i>грн/га</i>	757530	896250	950400
Матеріально-грошові витрати на виробництво, <i>грн/га</i>	305641	327071	334460
Собівартість продукції, <i>грн/т</i>	6899,3	6785,7	6756,8
Чистий прибуток, <i>грн/га</i>	451889	569179	615940
Рівень рентабельності, %	147,8	174,0	184,2

Найбільш економічно вигідним був варіант застосування абсорбенту у формі готового гелю. Тут одержано найвищий чистий прибуток – 615940 грн/га, найнижчу собівартість продукції – 6756,8 грн/т та рівень рентабельності – 184,2%.

Менш економічно вигідним було внесення абсорбенту в формі гранул. Собівартість також була нижчою за контроль – 6785,7 грн/т, а рентабельність склала 174,0%.